

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
20 жовтня 2019 року,
протокол № 2
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний

20 жовтня 2019 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	2
2. Заплановані результати навчання	3
3. Програма навчальної дисципліни	5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	7
4.2. Аудиторні заняття	8
4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	8
5. Методи навчання та контролю	8
6. Схема нарахування балів	9
7. Рекомендована література	10
7.1. Основна література	10
7.2. Допоміжна література	10
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 293 Міжнародне право
2. Код і назва спеціальності	– 29 Міжнародні відносини
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Філософія
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ОДЗП 1.1.4.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– другий
10. Семестр	– третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 48
% від загального обсягу	– 45,7
лекційні заняття (годин)	– 30
% від обсягу аудиторних годин	– 62,5
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 37,5
самостійна робота (годин)	– 57
% від загального обсягу	– 54,3
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,6
самостійної роботи	– 3,1
3) заочна форма навчання:	не передбачена
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДЗП 2.1. Логіка;
2) супутні дисципліни	– ОДПП 1.2.6. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини
3) наступні дисципліни	– ОДЗП 1.1.2. Політологія;

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Філософія» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр міжнародного права»:

ПРН-2. Здатність демонструвати знання та глибоке розуміння фактів, джерел, принципів, доктрин, теорій, механізмів, пов'язаних із явищами та процесами у міжнародному середовищі;

ПРН-4. Уміння здійснювати комплексний аналіз та оцінку правових ситуацій з урахуванням юридичних, соціальних, політичних та інших факторів.

ПРН-13. Уміння пояснювати природу та зміст основних міжнародно-правових явищ і процесів.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання (здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)
1.1) описувати структуру та історичні типи світогляду(міфологічний, релігійний, науковий та філософський);
1.2) визначати предмет філософії, її функції, базові філософські категорії, напрямки філософії;
1.3) описувати особливості історичних етапів у розвитку світової філософії та специфіку становлення філософії в Україні;
1.4) демонструвати знання основних філософських підходів до розуміння проблем буття, пізнання, походження і розвитку людини, становлення феномену свідомості, суспільства;
1.5) виявляти головні світоглядно-філософські проблеми сьогодення.
2. Розуміння (здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)
2.1) пояснюватирізницю між сформованими на побутовому ґрунті уявленнями та філософськимикатегоріями і поняттями;
2.2) з'ясовувати закономірностірозвитку суспільства, історії, права;
2.3) інтерпретуватидокорінні зміни, що відбуваються у сучасних світоглядних побудовах, і спричинені ними зміни упрактичному ставленні людей до себе та до світу;
2.4) обговорювати роль та значення застосування філософських принципів у процесі здійснення соціальних перетворень;
2.5) пояснювати сутність глобальних проблем сучасності та дискутувати з приводу можливих шляхів їхнього подолання;
2.6) обґрунтовувати вплив філософської культури особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у соціальній та професійній діяльності, особистому житті.
3. Застосування знань (здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)
3.1) застосовувати знання з філософії для підвищення власної філософської культури та навичок критичного мислення;
3.2) практично використовувати основні філософські поняття та категоріальний апарат;

3.3) самостійно розбиратися в суті філософської проблематики правової сфери;
3.4) використовувати базові уявлення про основи філософії, що сприятиме розвитку загальної культури й соціалізації особистості.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної філософії, виокремлювати філософські принципи та знання, необхідні задля діяльності в межах конкретної спеціальності;
4.2) демонструвати здатність розбивати інформацію на компоненти, аналізувати рекомендовані до вивчення філософські першоджерела;
4.3) змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії;
4.4) застосовувати набуті знання у своїй галузі наукового пізнання, а також при аналізі складних проблем інших сфер життєдіяльності суспільства;
4.5) об'єктивно послідовно і аргументовано викладати свої погляди як на розуміння наукових проблем, так і проблем суспільного життя.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи філософських знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю; бути здатним підійматися до філософських узагальнень. (такого вміння набувають у процесі читання філософських творів);
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні філософії;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом філософії для взаємодії філософських теорій з іншими галузями гуманітарного знання;
5.3) оперувати набутими науковими принципами, законами, категоріями, методами для формування синтезованого світогляду;
5.4) обґрунтовувати необхідність філософських знань для фахівців з правових, управлінських спеціальностей;
5.5) пропонувати шляхи підвищення власної філософської культури, розвитку здатності вирішувати проблеми комплексно, навичок критичного мислення в процесі самоосвіти та самовдосконалення;
5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних джерел такої інформації.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Філософія» для формування високого рівня філософської культури правника;
6.2) розкривати соціально-історичну сутність і доцільність явищ та процесів людського буття;
6.3) пояснювати відмінності між різними напрями та течіями філософії, оцінювати їхній вплив на сучасну соціальну практику;
6.4) вибирати серед різноманіття філософських думок та поглядів окремі положення, важливі для формування власної філософської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження;
6.5) оцінювати внесок українських філософів у скарбницю світової філософської думки.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) виробити філософське ставлення до сучасного стану розвитку суспільства як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невинно змінюються; внутрішню готовність до змін, усвідомлення їхньої

невідворотності; здатність до прогнозування перспектив розвитку та пошук власного місця у світі;
7.2) демонструвати навички пошукової роботи, здатність самостійно мислити, що сприятиме творчій праці в інших галузях навчального процесу, і зокрема в набутті професійних знань та досвіду;
7.3) писати есе на актуальні світоглядно-філософські та соціальні теми, враховуючи складність та багатовимірність світу, демонструючи вміння поєднувати й узгоджувати різнопланові тенденції;
7.4) творчо використовувати зміст основних першоджерел і провідні ідеї при аналізі філософських проблем, а також головних проблем співвідношення науки і практики;

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Світогляд як форма самоусвідомлення людини і спосіб духовно-практичного засвоєння дійсності. Загальна характеристика світогляду, його історичних типів: міфологічного, релігійного, наукового та філософського. Філософія і світогляд. Зародження філософської думки. Філософія як особлива форма суспільної свідомості. Предмет та функції філософії. Основне коло філософських питань. Специфіка філософського, усвідомлення світу. Соціальна спрямованість філософського знання. Філософія і право. Роль філософії у суспільстві, у професійній діяльності юристів.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.1. Антична філософія

Суспільно-історичні передумови виникнення філософії. Своєрідність філософії стародавньої Індії. Ортодоксальні (санхья, йога, вайшешика, ньая, міманса, веданта) й неортодоксальні (локаята-чарвака, джайнізм, буддизм) філософські вчення. Філософія стародавнього Китаю (конфуціанство, даосизм). Загальна характеристика філософії стародавньої Греції. Натурфілософський період. Проблеми буття у філософії Фалеса, Піфагора, Геракліта, Левкіппа, Демокріта. Класичний період. Проблема буття людини і суспільства в античній філософії. Етичний раціоналізм Сократа. Система об'єктивного ідеалізму Платона. Аристотель як систематизатор античної філософії. Римсько-еліністичний період. Школа кініків. Епікуреїзм. Скептицизм. Стоїцизм. Неоплатонізм.

2.2. Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження

Джерела середньовічної християнської філософії та її основні проблеми. Християнство як світоглядне підґрунтя філософії середньовіччя. Етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика, містика) та їх особливості. Вчення Августина Блаженного про природу та людину. Реалізм і номіналізм. Філософське вчення Фоми Аквінського. Філософія західноєвропейського Ренесансу. Гуманізм і проблема людської індивідуальності (Ф. Петрарка, М. Монтень, П. Помпонаці). Натурфілософія (Н. Кузанський, Б. Телезіо, Д. Кардано, Дж. Бруно). Деїзм (Г. Галілей). Розвиток природознавчої науки (Л. да Вінчі, М. Коперник, Г. Галілей). Ренесансний антропоцентризм як апологія свободи. Філософія періоду Реформації (М. Лютер, У. Цвінглі, Ж. Кальвін).

2.3. Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.)

Наукова європейська революція XVII ст. Концепції можливостей людського пізнання. Гностицизм та агностицизм. Проблема методу пізнання. Раціоналізм та емпіризм. Філософське обґрунтування нової картини світу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г.В. Лейбніц, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм). Соціально-філософські аспекти у філософських поглядах емпіристів та раціоналістів Нового часу. Деїзм і матеріалізм у французькому Просвітництві. Вчення про природу і суспільство у філософії Просвітництва (Монтеск'є,

Воль-тер, Ж.-Ж. Руссо). Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII ст.

2.4. Німецька класична філософія

Особливості та характерні риси німецької класичної філософії, її місце в історії філософської думки. І. Кант: дуалізм світу людського буття – природний і моральний. Філософія людського “Я” (Й.-Г. Фіхте). Натурфілософія Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї й діалектика Г.-В.-Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Вплив ідей німецької класичної філософії на європейську культуру. Марксистська філософія.

2.5. Сучасна зарубіжна філософія

Виникнення неklasичних філософських вчень в XIX ст. Основні напрями сучасної світової філософії. Ірраціонально-гуманістичний напрям у сучасній філософії: філософія життя і творчої еволюції, фрейдизм (неофрейдизм), герменевтика, феноменологія, екзистенціалізм, філософська антропологія. Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії. Етапи розвитку позитивізму (класичний позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм). Релігійно-філософські напрями (неотомізм, тейярдизм, персоналізм). Неомарксизм. Феноменологія. Комунікативна філософія. Філософія постмодерну.

2.6. Українська філософська думка в контексті світової філософії

Антична філософія в Україні. Філософська думка в духовній культурі Русі-України. Філософія українського Відродження та Просвітництва. Становлення філософії бароков Києво-Могилянській Академії. “Філософія серця” Г.Сковороди та П.Юркевича. Філософія українського романтизму XIX ст. Професійна філософія в Україні XIX- поч. XX ст. Філософія періоду Відродження українського духовного життя. Філософія національної самобутності. Філософія України в радянський період. Сучасний стан української філософської думки. Місце філософії у відродженні духовної культури українського народу.

Тема 3. Філософське розуміння світу

Категорія буття, її сенс та специфіка. Основні форми буття. Буття речей, процесів і станів природи. Буття і субстанція. Проблема субстанції. Дуалізм і монізм. Монізм і плюралізм. Буття людини у світі природи. Специфіка людського буття. Буття ідеального і духовного. Буття свідомості і несвідомого. Соціальне буття як єдність індивідуального і суспільного буття. Проблема сенсу життя людини і людства.

Матерія як філософська категорія і об’єктивна реальність. Основні форми існування матерії. Поняття руху. Рух і розвиток. Джерела розвитку матерії. Сучасна наука про класифікацію форм руху матерії. Єдність матерії і руху. Форми руху матерії. Простір і час.

Проблема свідомості у філософії та науці. Сучасна наука про передумови виникнення свідомості. Свідомість - вища форма психічного відображення дійсності. Структура свідомості та її основні функції. Ідеальність свідомості як головна її властивість, обумовлена соціальною природою людини. Поняття, ідеального.

Тема 4. Діалектика як загальна теорія розвитку

Діалектика як вчення про розвиток і метод пізнання. Історичні форми діалектики. Об’єктивна і суб’єктивна діалектика. Діалектика як система принципів, законів, категорій. Принцип загального зв’язку. Поняття відношення, зв’язку, взаємодії. Принцип розвитку. Поняття зміни, руху, розвитку. Основні закони діалектики. Основні категорії діалектики. Альтернативи діалектики. Метафізика. Догматизм. Релятивізм. Софістика. Еклектика. Значення законів і категорій діалектики для теоретичної і практичної діяльності юристів.

Тема 5. Гносеологія. Філософія пізнання

Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу. Наукове пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Чуттєве і логічне пізнання, їх форми. Проблеми істини. Об'єктивність істини. Взаємозв'язок абсолютної та відносної істини. Конкретність істини. Рівні (емпіричний і теоретичний), форми (науковий факт, проблема, ідея, гіпотеза, концепція, теорія), методи (спостереження, експеримент, порівняння, сходження від абстрактного до конкретного і навпаки, єдність логічного і історичного, аналіз і синтез, дедукція і індукція та ін.) наукового пізнання. Проблема практики в пізнанні.

Тема 6. Людина як предмет філософського аналізу

Особистість і суспільство Проблема людини в історії філософії. Основні концепції походження людини (антропосоціогенез, дарвінізм, космізм, теологія). Антропосоціогенез, його комплексний характер. Філософська проблема природи й сутності людини. Людина як єдність вітального, соціального і духовного. Проблема життя і смерті у філософії. Самоцінність людського життя і право людини на гідне життя. Зміст значення людського виміру у соціальних процесах сучасної епохи. Зміст понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Історичні типи взаємовідносин людини і суспільства. Соціальне буття людини як єдність індивідуального і суспільного буття.

Тема 7. Філософія суспільства

Специфіка предмету соціальної філософії. Сучасні концепції суспільного розвитку. Суспільство як система, що саморозвивається. Еволюційне, інволюційне і революційне у розвитку соціуму. Критерії прогресивного розвитку суспільства. Суспільні відносини, їх сутність та зміст. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії. Сфери суспільного життя (економічна, соціальна, духовна, політична). Історична генеза теоретичних обґрунтувань сутності суспільного поступу. Цивілізаційний та формаційний аналіз розвитку суспільства.

Тема 8. Філософські проблеми цивілізації та культури

Духовне життя суспільства і культура Проблема духовного життя суспільства. Основні сфери духовного життя суспільства. Елементи духовного життя суспільства та їх взаємозв'язок. Поняття суспільної свідомості. Зміст і структура суспільної свідомості, її закономірності. Взаємозв'язок політичної, правової, моральної, естетичної, релігійної (атеїстичної), філософської та інших форм суспільної свідомості. Культура як специфічна соціальна реальність. Культура як спосіб життєдіяльності суспільства і процес самовідтворення людини. Правова культура. Маргінальна культура. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи. Проблема кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї. Глобалістичні та антиглобалістські тенденції сучасної цивілізації.

Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	8	2	2	-	-	4						

Тема 2. Історичні типи філософії.	53	16	6	-	-	31						
Тема 3. Філософське розуміння світу	10	4	2	-	-	4						
Тема 4. Діалектика як загальна теорія розвитку	4	-	-	-	-	4						
Тема 5. Гносеологія. Філософія пізнання	8	2	2	-	-	4						
Тема 6. Людина як предмет філософського аналізу	8	2	2	-	-	4						
Тема 7. Філософія суспільства	6	2	2	-	-	2						
Тема 8. Філософські проблеми цивілізації та культури	8	2	2	-	-	4						
Усього годин	105	30	18	-	-	57						

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

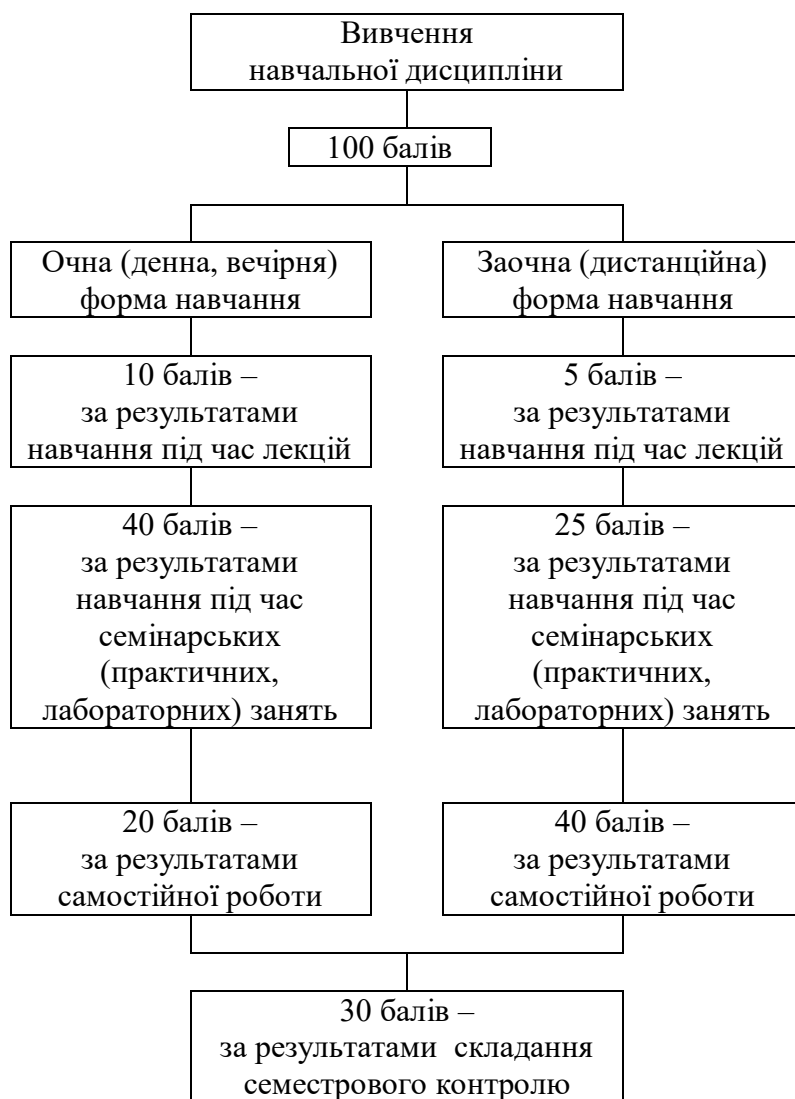
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії : Моногр. Л. : Каменяр, 2006. 215 с.
2. Індійська філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т.П. Кононенка. К.: Фоліо, 2019.144с.
3. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія: підручник : у 2 ч. К. : Альтерпрес, 2002. Ч. I. Історія розвитку філософської думки 464 с ; Ч.ІІ. Актуальні проблеми сучасності. 480 с
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. Х. ; право, 2014. 432 с.
5. Касьян В.І. Філософія: навч. посіб. К. : Знання, 2004. 400 с.
6. Кислюк К.В. Філософія: навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
7. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. М.: Книга, 2005.528 с.
8. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 624 с.
9. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2005.592 с. (Альма-матер)
10. Попович М. Бути людиною. К. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 336 с.
11. Філософія: підруч. для студентів ВНЗ /Л. Г. Дротянко та ін.; за ред. Л. Г. Дротянко, В.І.Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2014. 718 с.
12. Філософія: хрестоматія / Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана" ; авт.-упоряд. С. І. Присухін. К. : КНЕУ, 2011. 352 с.
13. Філософія у структурно-логічних схемах: Навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін.; Ред. О.О. Гернего. Хмельницький: ХІУП, 2003. 78 с.
14. Філософія: хрестоматія. Від витоків до сьогодення: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; уклад.: Л. В. Губерський та ін.; за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
15. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів:Місіонер, 2020. 784с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Адо П'єр Що таке антична філософія? К.: Новий акрополь, 2014. 428 с.
2. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. К.: Генеза, 1996. 368 с.
3. Вальчук А.М. Давньоукраїнська релігійно-філософська думка. *Історія релігієзнавчої думки в Україні*. Київ, 2013. С.12-28.
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К., 1994. С.37-183.
5. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник/ Г.І. Волинка, В.І. Гусєв, І.В. Огородник, Ю.О. Федів; За ред. Г.І. Волинки. К.: Вища школа, 1999. 624 с.
6. Гіляров О.М.Що таке філософія і що вона може і чого не може дати?! *Могилянські історико-філософські студії*/ [ред.-упоряд.:І.А. Бондаревська, В.П. Козловський; редкол.: М.Л. Ткачук (голова)... та ін.]; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: Києво-Могилянська академія, 2008. С. 272–292.
7. Гегель Г.В. Энциклопедия философских наук. В 3-х т. М., 1974. Т.1. С.123-480.
8. Гегель Г.В. Наука логики. Соч. в 3-х т. М., 1970. Т.1. С.137-168, 237-347; Т.2. С.31-66, 121-138; Т.3. С.30-30.
9. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії: підруч. для студ. вищ. навч.

- закл. К. : Либідь, 2004. 488 с.
10. Декарт Р. Рассуждение о методе. Избр. произв. в 2-х т. М., 1989. С.17-112.
 11. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія: Підручник. К.: Лібра, 1999. 488 с.
 12. Кант И. Критика чистого разума: Соч. в 6-ти т. М., 1964. Т.3. С.118-541.
 13. Мотрич Н.С. Соціальна філософія: Курс лекцій/ Н.С. Мотрич. К.: МАУП, 1998. 96 с.
 14. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Абрис, 1995. 336 с.
 15. Петрушенко В.Л. Філософії: Курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Каравела; Львів: Новий світ - 2000, 2002. 544 с.
 16. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: навч. посіб. Л. : Новий Світ - 2000, 2005. 506 с
 17. Практикум з філософії: Навч. посіб. Київ: Книжкове вид-во НАУ, 2007. 232 с.
 18. Попович М.В. Що таке філософія? *Філософська думка*. 2006. № 1. С. 3 - 7.
 19. Руссо Жан-Жак. Вибрані трактати. К.: Фоліо, 2019. 608 с.
 20. Стрелкова А.Ю. Буддизм: філософія порожнечі. К. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 408 с.
 21. Філософія: Курс лекцій / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко; за ред. І.Ф. Надольного. К.: Вікар, 2000. 516 с.
 22. Філософія: Підручник / І.В. Бичко, І.В. Бойченко, В.Г. Табачковський. К.: Либідь, 2001. 408 с.
 23. Філософія: Підручник / Ред. Н.Я. Горбач. Львів: Логос, 1997. 228 с.
 24. Філософія: Підручник/ Ред. Г.А. Заїченко. К.: Вища школа, 1995. 455 с.
 25. Філософія: хрестоматія / Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана" ; авт.-упоряд. С. І. Присухін. К. : КНЕУ, 2011. 352 с.
 26. Філософія права: Навч. посіб. / О.О. Бандура, С.А. Бублик, М.Л. Заїчківський та ін.; за заг. ред. М.В. Костицького, Б.Ф. Чміля. К.: Юрінком Інтер, 2000. 336 с.
 27. Філософія. Релігієзнавство. Логіка (теоретичний курс): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Ф. Чешко [та ін.] ; Харківський національний економічний ун-т. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. 560 с.
 28. Читанка з історії філософії: У 6 кн. / Під ред. Г.І.Волинки. К., 1993. Кн.3.: Зарубіжна філософія ХХ ст. / Під ред. Г.І.Волинки. С.7-238.

8. Інформаційні ресурси

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Філософія>
<http://pidruchniki.ws/filosofiya/>
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>
<http://www.filosof.com.ua/index.htm>

Розробник робочої програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидат філософських наук

_____ Н.С.Куліш

27 серпня 2019 року

Схвалено кафедрою філософії та соціально-гуманітарних наук

27 серпня 2019 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Л.А.Виговський

27 серпня 2019 року

Декан юридичного факультету

_____ С.А. Крушинський

9 вересня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 вересня 2019 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

Обліковий обсяг програми – 0,68 ум.др.ар

Оновлення робочої програми:

викладач дисципліни – доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка філософських наук

_____ Наталія КУЛІШ

27 серпня 2021 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання 27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

27 серпня 2021 року

Обліковий обсяг оновлення – 0,07 ум.др.арк.